

ИНТЕРВЈУ: ВИТО МАРКОВИЋ, песник

Овај век је силеција, нечовек

Човек и време су у свађи. Туга гризе душу, ране ствара. Нестали су идеали. Уништена је морална снага. Само се о богатству и слави сања

Вито Марковић (1936), песник, прозни писац, есејиста, антологичар, један од наших најзначајнијих песника, написао је петнаестак песничких књига, међу којима су и „Паника тела”, „Опасности главе”, „Пакао”, „Пустош и смрт”, „Удес”, „Намејана жртва”, „Похвала лудилу”, „Снови и облици”, „Ноћни језик”, „Бели говор”, „Ноћи и одсјаји”, „Дневник душе”, „Гласна глава”, „Ватра под снегом”... Аутор је књига есеја и трактата: „Поезија и метафизика”, „Филозофија самоће”, „Ево како се постаје јак”, „Мрвице усамљености”, „Аналекта”, „Речник мисли”, „Трагање за суштином”. Марковић је и писац прозне трилогије у којој су књиге: „Хула”, „Жест” и „Мук”.

Издавачка кућа „Свет књиге” управо је објавила његову нову књигу „Говорио је Вито Марковић”, са петнаестак разговора са познатим новинарима и писцима, вођеним од 1960. до 1980. и од 1996. до 2016. Књигу је приредила Мира И. Марковић. У

рила вредности у њему нема. Дух је скрајнут, на слепи колосек одгурнут, далеко изван људских сањалачких хтења.

Старогрчко учење о трајању и постојању каже: живот без лепоте и доброте није живот?

И није. Лепота и доброта, као морална снага, мерило су исправности људског постојања. И Платон је говорио: оно што је лепо, то је и добро; што је добро, то је и корисно. Искрена љубав, добротом и лепотом украшена, прија. Лажна љубав, шпијун живота, извор је безумља и немира. На ужас воња.

Ви говорите о животу и поезији, и о свему чега се дохватите, филозофски. Суштину у свему тражите, видите?

У језику је, филозофски речено, тријумфално оружје ума. Њим се служим, не запостављам чула. У радости или у болу, са сузама или без суза, у лирском послу, чула су увек слуге ума.

С обзиром на теме и идеје о којима говорите, ви глобално мислите, мада у самоћи антиглобално живите.

Ово је ојрошшајни шексш нашеј новинара и уредника који је од данас у пензији

једном од својих фрагмената Марковић каже: „Највећи је песник онај који не признаје да је песник икад био”. Припрема нову песничку књигу „Лирика, једино лирика”. На саветовању „Традиција и стваралаштво” (1973), песник је, између осталог, рекао: „Прошло је лепа, ако не смрди, ако не носи шугаве поруке, то јест, ако не изазива духовну заразу”. У разговору с Милисавом Савићем за „Књижевну реч” (1973), песник каже: „Промичу догађаји и творци догађаја, одлазе, нестaju и падају у мрак заборавља. Оно што је лепо у човеку, тајновито, садржано је у мраку, испод површине тела, непоказано. Када избије напоље, у виду поетског исказа, певно, онда је још лепотије, метафоричније, дубље”.

У повору књиге Ристо Тубић вели да је Марковићу пред очима стално лебдео Хедерлониов савет: „Песници, будите слободни као ласте”. Али, та слобода није разуздана самовоља, нити својеглаво хтење, него крајња нужност. Стога и наш песник добро увиђа да је поезија залог слободе за креативно размишљање које је увек спремно да пронађе пове стазе и могућности. С песником смо разговарали на тераси хотела „Славија”, прелиставајући његову нову књигу „Говорио је Вито Марковић”.

Т. С. Елиот би рекао, тврдо је ово доба, зар не? Тврдо и окрутно је ово доба. Окени стварности су узбуркани. Нема мира, спокоја. Човек и време су у свађи. Туга гризе душу, ране ствара. Нестали су идеали. Уништена је морална снага. Само се о богатству и слави сања. Као у последњим данима старог Рима, трешти музика страсти, вратоломно свира. Мањина богатих и бесосећајних, с пуно радости и беса, врти се, игра. Већина, сиромашних и гладних, тугује и пати.

Пред песником је сила безначајна.

***

Време има тешку руку. Њоме бије охоле Бог.

***

Умрети – последњи је посао за мудре.

***

Ноћи, нека си благословена! Тебе да није – светлост би била на мањој цени.

***

У присуству целата, брже вену руке.

Вито МАРКОВИЋ

Хоћете рећи, све је данас у знаку похлепе и страсти?

Тачно тако. Уцвелељен је живот. Власници крупног капитала, према својој вољи и потребама, слику света стварају. Размеђу се, у туђи простор утрчавају. Без гриже савести, слабијега од себе газе, потчињавају. Осећај сигурности, људски спокој угрожавају.

Власници крупног капитала, дакле, вуку конце, слику света кроје?

Заједно с политичарима они на брегу времена стоје, никад испод брега. Прате стварност, надзиру економске токове.

Према свему што сте рекли, овај век је свиреп, негостољубив век?

Да. Овај век није људски век. Он је силеција, нечовек. На сваком кораку људска осећања вређа. Не прихвата човека као човека. Окреће му леђа. Ме-

у свету оскудних идеја и идеала, где лепота је маласкала, ја сам изабрао самоћу. Волим самоћу. У њој маштам, мислима лутам, далеко одем. Широко поглед на свет бацитим. И шта видим? Јад и невоље! На сваком кораку, послува, људи стрепе, страхују, поглед у земљу обарају.

„Чему песници”, онда, у тако окрутном, нељудском времену?

Песници су нужност постојања, гласници лепоте; с вером у вечност, јаким речима против заборавља лирски се боре.

Да би човек целовит био шта је нужно данас, шта је препоручљиво?

Волеги, осим себе, и другог.

На стази постојања, између рођења и смрти, како бисте дефинисали човеков ход кроз живот?

Као стално пресеканање невоља, свакодневно одлагање смрти. Човек, у страху и стрепњи, замрачен мрачним бојама живота, свесно или подсвесно, као плен испред смрти трчи, стално се врти. Страхује. Плаши га хладан додир стварности, празнина. Плаши га неизвесност, набрекла тишина. Плаши га брз ток пролазности, осмех ништавила.

Хоћете рећи, подложно пролазности све је?

Да. На нишану ништавила је материја. Стари живот и време, старе космичка огњишта, старе окретаји земље, исто не остаје ништа.

Постоји, ваљда, нешто што човеку снагу даје, пут у живот, у будућност отвара?

Постоји, наравно, сан и нада. Ватра наде, и у мраку безнађа, светлуда, свету снагу спаса даје, пут у живот непрекидно отвара.

Зоран Радисављевић